

TUJINE IN BLIŽINE

Laura Drašler

Sanjala sem, kako hitim po ulicah med nejasno rutino v jesenskih dneh. Hodim po še neutrjeni poti med avtobusno postajo in stavbo fakultete, namesto stavb pa se v periferiji vida vrstijo neizpolnjeni vsakodnevni načrti.

Že več dni kupujem abonma, a ne vem, kaj naj izberem. V okolici ne vidim nikogar, ki bi se z mano odločil in bi me mogel z gotovostjo spremljati, me usmerjati. Mogoče bi si z večjo mero odločnosti lahko sama izbrala abonma in hodila v gledališče po svojem urniku, a me zaskeli misel, da bi se tako načrti še lažje prekrivali in bi predstava namesto preživetega časa postala obveznost, ki me odriva od ostalih možnosti.

Ob zavedanju, kako otroška je ta misel in kako le bežim od priznanja, da želim čas preživeti z ljudmi, ki so mi blizu, se zdrznem iz kroga razmišljanja nazaj med tavajoče stavbe.

Na levi ravno obnavljajo fasado, zato se ustaljeni pogovori kafan mešajo z betonskim hrupom izza oranžne ograde. Nisem še vajena sprehodov po južnih ulicah in prav vsakič tej poti dodam nov občutek korakov po skupnih sledih. Danes gledam preko miz na trgu in v kaotičnih pogledih iščem domače obraze, a jih tokrat ni. Nadaljujem proti

predavalnici – spet v hitenju, čeprav zamujam le morebitna srečanja, predavanje pa je še oddaljeno.

Ko stopim preko stopnic, zagledam Laro in upočasnim hitenje. Čeprav se ob srečanju po navadi odstira večstranskost prijateljstva, je danes v ospredju samo skupna želja po nakupu abonmaja.

Vedela sem, da je zahajala v gledališče in si je tudi sama želela kupiti abonma, a mi ni povedala, kje bi izbrala. Bila je nekako neodločena, če bo to leto preživela v Drami, v Mladinskem ali morda v MGL, in takšno zmožnost svobode, spontanosti sem ji zavidala. Oddaljevala sem se od zvoka njenih besed, medtem ko je svoj pogled mirno usmerjala v moje oči, pogledovala stran, se nasmihala, njene roke pa so mehko stale ob telesu. Pomirjalo me je, kako njeni prsti niso ničesar iskali po praznih žepih – le lebdeli so v zraku in se občasno izgubili v nežnih kretnjah.

Ko sem se rahlo odmaknjena, a mirno prevzeta od mehkih gibov njenega govora prestopala na pločniku, je v meni naraščal strah, da bodo ljudje, ki so mi prirasli k srcu, sami odtavali po lastnih poteh, brez vodila zame. Občutek je prišel kot grenak odziv na spontano paniko ob misli na rutino in potrebo po strukturiranosti prihodnjih dni, tednov.

Lare nisem poznala dovolj dobro, da bi se ob njej lahko mirno ustalila, a s časom, ki sva ga preživeli skupaj, je vstopala globlje v moj vsakdan. Zavidala sem ji, da se za oglede gledaliških predstav ne odloča skupaj z drugimi, da izbira popolnoma sama, jaz pa sem le stranska vloga njenega življenja. Kako je torej mogoče, da so mi mimoidoči prijatelji postali tako močni sopotniki, da ne hodimo več skupaj, ampak so le oni moj vodnik, moje zrcalo?

Načeli sva pogovor o abonmaju. Še enkrat skušam vprašati, katera bi si rada izbrala, a sem pri spraševanju tako previdna, da ne bi pokazala, da si pravzaprav želim iti v gledališče z njo in je tudi ona velik del te odločitve. Da moja izbira ni samo moja, ampak se v njej prepletata tisti, ki jih spoštujem in imam rada – morda njihove odločitve celo lažje vzljubim kot svoje.

Končno sem dobila vsaj približen odgovor:

‘V Mladinsko ne bi šla, to me res ne mika. Mogoče bi Dramo ali MGL. Ne vem, bom še videla.’

Bolelo je, s kakšno lahkotnostjo je govorila, medtem ko sem vedela, da se rok za nakup izteka, jaz pa je do takrat ne bom videla. Odločitev bova sprejeli posebej, brez medsebojnosti. Ona bo takrat morda v svoji družbi, ki mi ostaja odeta v neznano. Občutek, da je moja odločitev praktično enaka njeni, pa s tem bledi, ker mojo izbiro preplavljajo utrti občutki, ki jih vlečem iz preteklosti in spletam okoli enega dejanja, ki navidezno nosi potencial povezanosti. Ona pa zame le je in potuje čez svoje dni brez moje vednosti.

‘Aha, v redu. Se slišimo, a ne,’ sem v okornem odgovoru skušala ponuditi možnost, kanček upanja, da se bova dogovorili skupaj. Upanje, ki se je zdelo precej lažno, je bilo vseeno manj boleče. Prelagala sem bolečino, kot jo morda izgubljeni potniki bara prelagajo z novim kozarcem žganja. Le da pred mano ni bil kozarec, ampak ideal prihodnjih poti, ki so se vse ozko zlike proti enem cilju, k eni družbi, kjer sem se spet počutila dobro glede svojega načina življenja, glede dejavnosti, ki si jih delimo.

Spet sem se znašla na hrupni ulici, tokrat na poti na avtobus. Ne spomnim se, kam so me sanje popeljale po srečanju, ker ostaja le občutek životarjenja preko parka pod stopnicami in polno utrudljivih pogovorov, ki namesto združevanja le postavljajo pregrade – še en opomnik neizrečenih misli, ki mi ohlaja prijateljstvo.

Mogoče le ne znam več biti sama, ne znam čakati na konec vsakodnevnih vožnje z avtobusom brez hlastanja za načrti. Mogoče sem se preveč navadila na ljudi in nimam več ravnovesja, ko ostanem v samogovoru, na svojem sedežu. Mogoče je pritisk, ki si ga nehote zadajam, le odraz vseh teh psiholoških zank, ki so že ves čas pred mano, a si jih ne pustim sprejeti.

Kje so ostala osvobajajoča občutja poletja, ko se je potencialno potovanje v osami zdelo bogato, le moje, zdaj pa je vsak dan skupen?

Že tedne sanjarim, da bi se usedla na vlak do kakšne prestolnice in jo doživljala le s svojimi koraki, a se ne morem odločiti, da bi odšla, ker je vsak vikend v drugem mestu odet v strah pred zamujanjem domačnosti, zamujanjem stikov, ki jih poglobljam v Ljubljani.

Lažje je biti svobodna, ko nisem vezana na prijateljstva. Zdaj se zdi vsak korak, ki ga storim, preveč odvisen od drugih. Ni pomembno, ali kupujem abonma, vstopnico za klub ali karto za vlak – v vsakem primeru v odločitev vdirajo drugi in dovolj imam ugibanja, kaj vse leži za tem.

Sedenje na avtobusu me je utrujalo od negotovosti razmišljanj, ki potujejo stran. Naj bo, kakor je, jaz pa se lahko uležem in pustim, da me lahkotni opravi v stanovanju popeljejo prek časa brez prehitrega analiziranja nerazumljenih strahov.

Ta del lahkotnosti sanj je skoraj v popolnosti zbledel.

Mogoče sem kuhala večerjo, obešala perilo ali poslušala kakšen album med ležanjem na mehkem kavču. Vidim le, kako sem se v dolgi beli majici opotekala med svetlimi lesenimi deskami svoje postelje, ki ležijo v dnevni sobi, kjer bi morala stati miza, in tiho čakajo, da jih nekoč sestavim.

Kar koli je že bilo, je steklo mimo kot popoldanski spanec v je-senskem dežju, pritrđile pa so se le misli, ki jih še vedno obračam v krogih svoje racionalizacije ter se sprašujem, zakaj ostanejo tako intenzivne, ko pa jih prevevata otroška nedolžnost in posmehljiva nepomembnost. A občutki vendarle ostajajo in – morda v želji po smiselni celoti – z njimi še vseeno razpolagam.

Naslednje, česar sem se sunkoma zavedala, je zbežljalo v isti stari tok hitenja: hodila sem po ulici s kupljenim abonmajem in že shranjenimi vstopnicami. Kot da mi sanje ne bi zares dopustile upravljati z realnim svetom kupovanja, sem skupaj s svojim abonmajem dobila še enega. Kupiti eno vstopnico sploh ni bila možnost – vedno prideta v paru, četudi druga ostane neizkoriščena.

Med hojo pod ropotom gradbišča sem znova zagledala Laro. Ni kupila abonmaja, a me ni skelelo kot prej, ker se mi je zdelo, da ji očitno samo ne pomeni toliko, kot je v tistem trenutku pomenilo meni. Abonma je bil moja želja in všec mi je bil – ostalo je tako preprosto, kot se je v predpreteklosti začelo.

Iskala sem druge ljudi, ki bi mogli iti z mano in me spremiti, morda spiti kavo pred predstavo in se o njej pogovarjati po koncu. Nekoga, ki bi vzel tisto karto, da bi bile norme mojih pričakovanih izpolnjene, a v navideznem hitenju nisem našla nikogar, ki bi vzel odvečno karto.

Namesto pogovorov so ostali le bežeči obrazi in oči, kakršne se razprejo ob začetku utrudljivega pogovora, ki pravzaprav ni nič drugega kot nepomemben klepet – plitvosti besed se je verjetno zavedal tudi vsak sogovornik pred mano. Še preden sem se navadila na posamezni obraz, je že sledilo slovo in stopila sem dalje. V mnogih očeh sem srečala stare prijatelje, a so bili prav vsi videti isto. Nikogar nisem spoznala, le ogovorila sem jih, da smo se nasmihali drug drugemu in metali besede za prihodnje načrte, za katere smo vedeli, da so prazni in bodo ostali le kot načrt v ključnih pogovorih. Srečevanja niso bila več otroška igra, ampak le banalna obveznost.

Od praznih srečanj utrujenih obrazov na ulici in na avtobusu sem postala le izčrpana. Hodila sem proti parku, kjer so krogi prijateljev posedali na travi in milo životarili v domačnosti. Občutek, da bi morala vse početi v skupnosti, je polagoma naraščal v izgubljenost v mestu, v otroško osamljenost.

Sanje so mi spolzele med prsti v današnjo stvarnost. Vstala sem iz postelje in odprla vrata sobe. V stanovanju sem se opotekla do kopalnice. Namesto sočloveka sem zagledala oblačila, ki so zasedala prostor, ker jih še nisem zložila. Eve ni bilo doma, starši pa so že nekaj tednov izvzeti iz moje vsakdanje rutine v drugem mestu, v drugačnem življenjskem ritmu.

Skuhala sem kavo in glasba na mojem zvočniku me je opomnila na zbledel občutek preteklih dogodkov načrtovanja druženj in iskanja novih dejavnosti. Deske še nesestavljene postelje na tleh dnevne sobe pa so me opozarjale, da se v novem stanovanju še nisem ustalila, a se bom počasi vendarle morala. Čeprav sem si želela, da bi lahko to spustila in se posvetila samo utripu glasbe, vonju kave in mehki kavčici, mi teža na prsni ni dala miru, ki bi si ga želela.

Vedela sem tudi, da se rok za plačilo abonmaja v tem tednu zares izteka, o tem sem že razmišljala. A v preteklih dneh se mi ni zdelo, da bi tako banalna odločitev lahko kakor koli vplivala name, ker je le majhen del mojega vsakodnevnega življenja. Verjetno ni le abonma tisti, ki se je kazal skozi sanje – možgani bi ga zlahka zamenjali s kakšno drugo dejavnostjo, z načrtovanjem, ki nosi možnost propada.

Strah pred izgubljenostjo, izoliranostjo se mi zdi v zbledelem okusu sanj tako otroški in naiven, čeprav se še vseeno trdno oklepam nostalgije prijateljstva in se vežem na skupne interese. Pomirja me, da sem takrat, v sanjah, pisala ljudem, ki so mi tuji, zdaj pa vidim mnogo sorodnosti v ljudeh, med katerimi se odpiram in jim zaupam, jim povem, kako jih pogrešam, ko niso ob meni. Še vedno čutim osamo, ko se znajdem sama s svojimi načrti, brez človeka, ki bi me spremljal in me morda celo potrdil, mi pomagal nadaljevati mišljenje, dejanja, besede, ko se sama zataknem.

Zdi se mi, da besede, ki jih ravnokar pišem, niso nikakršna izjema. Čeprav vem, da je izkušnja sanj izrazito moja in je drugemu ne morem predstaviti razumsko s takšnimi poskusi opisovanja, me je še vseeno strah odziva vseh ljubih. Vsak govor o osamljenosti in občutku izoliranosti spremljata sram in krivda. Z veseljem bi si pojasnila tudi to povezavo, iskala sorodnosti in oblikovala meni smiselno razlago, kot to običajno

počnem, vendar se zdi, da so povezave, ki jih sklenem med svojimi mislimi, postavljene arbitrarno in krušljive ob soočenju z drugimi. Zato ostaja želja, da možnosti miselne predstave nikoli ne utrdim, in si dopuščam, da so prebrane besede vedno nekaj novega, da imajo doživete sanje lahko tisoč različnih interpretacij, čeprav že od otroštva vedno znova hlastam po končni.

x x x x

Tudi te sanje so se čez mesece pomešale v sedanjost. Če pomislim na hitenje do fakultete, se tesnobnost pričakovanj raztopi v različnih skupnih spominih, ki nostalgичno obarvajo stare ulice.

Ko hodim mimo trga do kavarne in pogledujem preko črnih kvadratastih miz, se spominjam mnogih prvih pogovorov. Pomirja me, kako oddaljeni se zdijo, a hkrati še vedno živi. Spomnim se posameznih besed, ki smo si jih mimogrede izrekli v zimskem hrupu, ko sta mraz in zatohli smog še izpodrivala udobje. Čeprav sem večino občutkov že pozabila in ostajajo le prekinjene slike pogledov, glasov, so se ti drobni trenutki vsidrili v vezi, ki jih negujem. Še vedno čutim, kako so drugi po naključju odprli moje strahove in rahlo premaknili pregrado med nami, ki je vedno tanjša in dopušča več iskrenosti.

Ko danes sedim nasproti Lare in srkam svojo kavo, še vedno zdrsimo proč od njenih besed, ki se mi zlivajo v tok kaotične resničnosti. Misli so prepolne odprtih možnosti, ki jih nočem usmeriti v določeno smer, pa z vsakim srečanjem bolj čutim, da še najbolj banalna odločitev ni več samo moja in morda nikoli ni bila.

Ko jo poslušam in razmišljam, se domačnost in tujina neprestano izmenjujeta. Slišim, kako mi z govorom vrne lahкотnost in me nasmeji; v nekem drugem trenutku pa v njenih besedah ne čutim več mehkoobnih pretakanj, ker se vse sklepa v neskončnem krogu ponavljanja klišejskih aksiomov, ki niso

moji, temveč so otopelo tuji. Mirno mi govori besede, ki bi jih morda morala slišati in mi pomagajo, a se zdi, da me je s tem vedno manj.

Kljub občutku nemoči mi je všeč, kako postaja vedno bolj očitno in sprejemljivo, da me je strah neprestanih sprememb, ki jih mogoče niti ne izbiram, ampak le usmerjam, kar podajajo drugi. Sedim nasproti Lare in vidim, kako se počasi spreminjam, prevzemam nove besede in navade. V teh očeh ne bom nikoli enaka svoji podobi, ki sem jo ustvarjala z naključnimi zapisi v dnevniku in z vsakim občutkom potovanja. Hkrati pa odsev v njeni šarenici oblikuje zapise, ki ležijo v moji sobi. Brez različnih odtenkov oči, v katerih zrcalim svoje misli, se zgodbe ne bi mogle dinamično ustvarjati – ostale bi brez odmeva.

Podam ji list, ki sem ga včeraj spet našla v enem starih dnevnikov, in gledam, kako ga prebira. Vem, da zapisane besede na njenih ustnicah ne bodo zveneje enako kot na mojih, a bi raje dopustila, da se misli, ki so danes gotove, morda razdrobijo in jih zamenja kaos različnih pogledov. Verjetno mi je takšna negotovost vseeno ljubša od odmaknjene hladnosti.

»Vstopaš v moje misli kot nepovabljen gost.

*Sprejemam iskre in odplavam v vizije,
v soobstoj, v sprehod čez skupni most,
v Potovanja, lebdenja čez mile prerije,
čez gòre in reke francoskih dreves.*

*Nočem več sanjati misli in možnosti slik.
Hočem današnja lastna odpotovanja
v svetove zavesti, v izživet dih,
med sence preteklosti, prav kakor sanja
Danaja svoje stopinje mimo peres.*

*Kdo še vstopa v svoje stopinje mojih sledi?
Kdo še odzvanja odmeve mojih besed?
In Kdo le potuje, da jaz se obračam? Kdo mimo leti?
Brez besed mine.*

Ne izpusti, ker nikdár ne drži.

*Ne vklenejo prsti, ki nikdar niso odločno
kazali na nič, na nikogar.   Le pogled.
Le oči so vedno dajále poti, otopele smeri.*

*Ko sem v modrini iskala svobodni prelet,
se v očeh je odsvetilo srebrno ogledalo:
Odstirala zgodbe želja sem skoz tuje oči,
v tuji usodi iskala rešitve in možne poti.*

Vstopaš v moje sanje kot nepovabljeno zrcalo.«

Ob branju se mestoma nasmehne – ne, ker bi jo navdušilo, ampak ker jo nagovori in v posameznih mislih prepozna sebe. Vsaj tako pravi in danes mi je zven njenih besed popolnoma dovolj, da ji verjamem.

Želim si, da bi ji nekoč lahko s takšno lahkotnostjo razprla tudi nepovezane stavke dnevnika preteklih let, ki jih sramežljivo prebiram in si včasih želim, da ne bi obstajali, da se ne bi zapisali. Še vedno jih nehote preganjam in počasi iščem način, da bi se tudi iracionalni splet mojih misli lahko uveljavil – če že ne med drugimi, pa vsaj znotraj mojega pogleda.

Želim si, da bi lahko druge spustila v svoje sanjsko potovanje, da bi skupaj sanjali svojepokrajine in se ob tem ne bi ohladili s postaranimi gestami. V sanjah sem vedno bolj otroška, bolj ranljiva. Imam večje strahove, ker se v sanjah zares kažejo kot strahovi in bolečine – takšne, kot jih vidim, in ne takšne, kot jih v svetu umeščam in strukturiram v smisel.